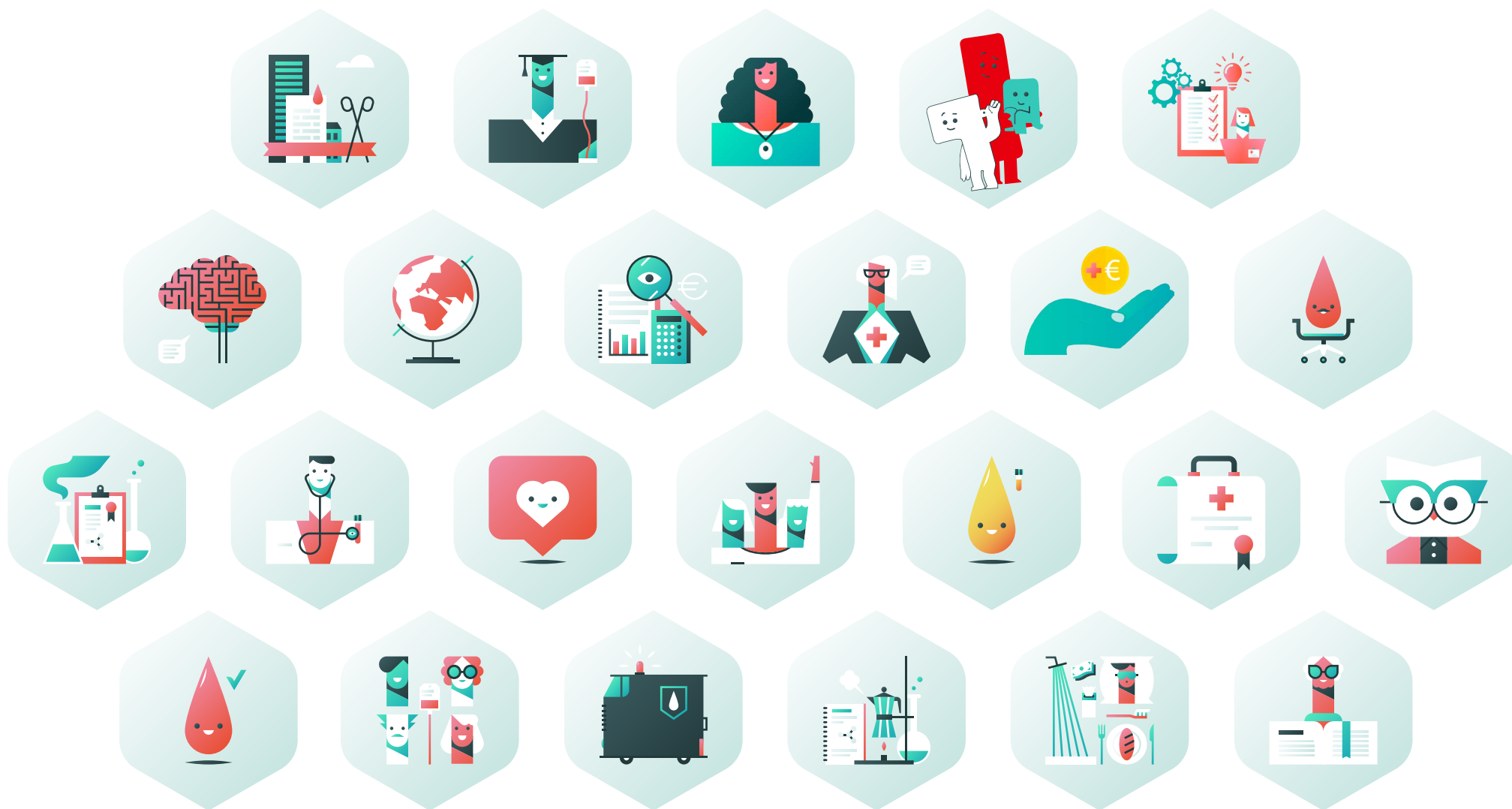

Rode Kruis
Vlaanderen

Jaarverslag 2020

Inhoud

Rode Kruis-Vlaanderen helpt helpen, ook tijdens één van de grootste gezondheidscrisissen ooit	3
Levende herinnering en hoop voor de toekomst.....	4
Het boek 'Helpen Helpt – vijf decennia Rode Kruis in Vlaanderen'	5
Een bewogen jaar om broodnodige fondsen te werven	5
Financieel overzicht Rode Kruis-Vlaanderen.....	6
Bloedinzameling heruitgevonden	7
Dienst voor het bloed in cijfers	7
8.018 keer Bloedserieus.....	9
Doneren op vier unieke locaties	9
2.363 mannelijke kandidaat-plasmadonoren in de strijd tegen COVID-19	10
Innovatief onderzoek naar bloedplaatjes.....	11
12.843 COVID-19-PCR-tests om ziekenhuislabs te ondersteunen	12
Immuniteitsgraad COVID-19 bij bloeddonoren.....	12
511 kandidaat-stamceldonoren voor Hafsa	13
"Factcheck by Rode Kruis-Vlaanderen"	13
Studie naar mentaal welzijn van zorgverleners tijdens coronacrisis.....	14
18 wetenschappelijke publicaties.....	14
Grootse solidariteit in Vlaanderen	15
De Rode Kruisvrijwilliger in coronatijden	16
Onze app voor eerste hulp bij psychische problemen 'Houvast'	17
12.989 eerste hulpopleidingen	18
Internationaal humanitair recht.....	19
Een ISO 9001:2015 certificaat voor Restoring Family Links.....	20
Nú handelen heeft 16 keer meer effect dan wanneer ramp al heeft plaatsgevonden	20
Opvangcentra voor verzoekers om internationale bescherming in coronatijden	21

Voorwoord

Rode Kruis-Vlaanderen helpt helpen, ook tijdens één van de grootste gezondheids crisissen ooit

2020 gaat de geschiedenis in als een bijzonder jaar. De wereld werd getroffen door een pandemie die we niet snel zullen vergeten. Maar ook in tijden van crisis helpt Rode Kruis-Vlaanderen helpen. We mogen bijzonder trots zijn op wat we als organisatie hebben gerealiseerd op zo'n korte tijd en willen ook iedereen bedanken die hieraan heeft meegewerkt. Zonder de belangeloze inzet van vrijwilligers en de toewijding van onze medewerkers hadden we nooit op zo'n grote schaal hulp kunnen bieden.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat ons jaarverslag helemaal in het teken staat van de impact van corona op onze organisatie en zijn activiteiten. We stonden voor grote uitdagingen: afgelasting van verschillende activiteiten, nieuw wetenschappelijk onderzoek, noodhulp in zorginstellingen, ondersteuning aan testlaboratoria, schommelende vraag naar bloedproducten, preventiecampagnes in Afrika, ondersteuning aan het 112-netwerk, bemannen van COVID-19-triageposten, opzetten van een netwerk van sneltestcentra voor het onderwijs... een lange lijst van zaken waarvan we niet dachten ze ooit te moeten doen. En toch deden we ze.

“De grote inzet van velen op een ogenblik dat ze zelf ongetwijfeld ook ongerust zijn, is ontroerend en de essentie van de Rode Kruisgedachte ‘tutti fratelli’ (wij zijn allen broeders) zoals onze stichter Henri Dunant zei bij het oprichten van onze organisatie. En dat is precies wat we in het coronajaar 2020 gezien hebben.”

Philippe Vandekerckhove
Gedelegeerd bestuurder
Rode Kruis-Vlaanderen

Laurette Steenssens
Gemeenschapsvoorzitter
Rode Kruis-Vlaanderen

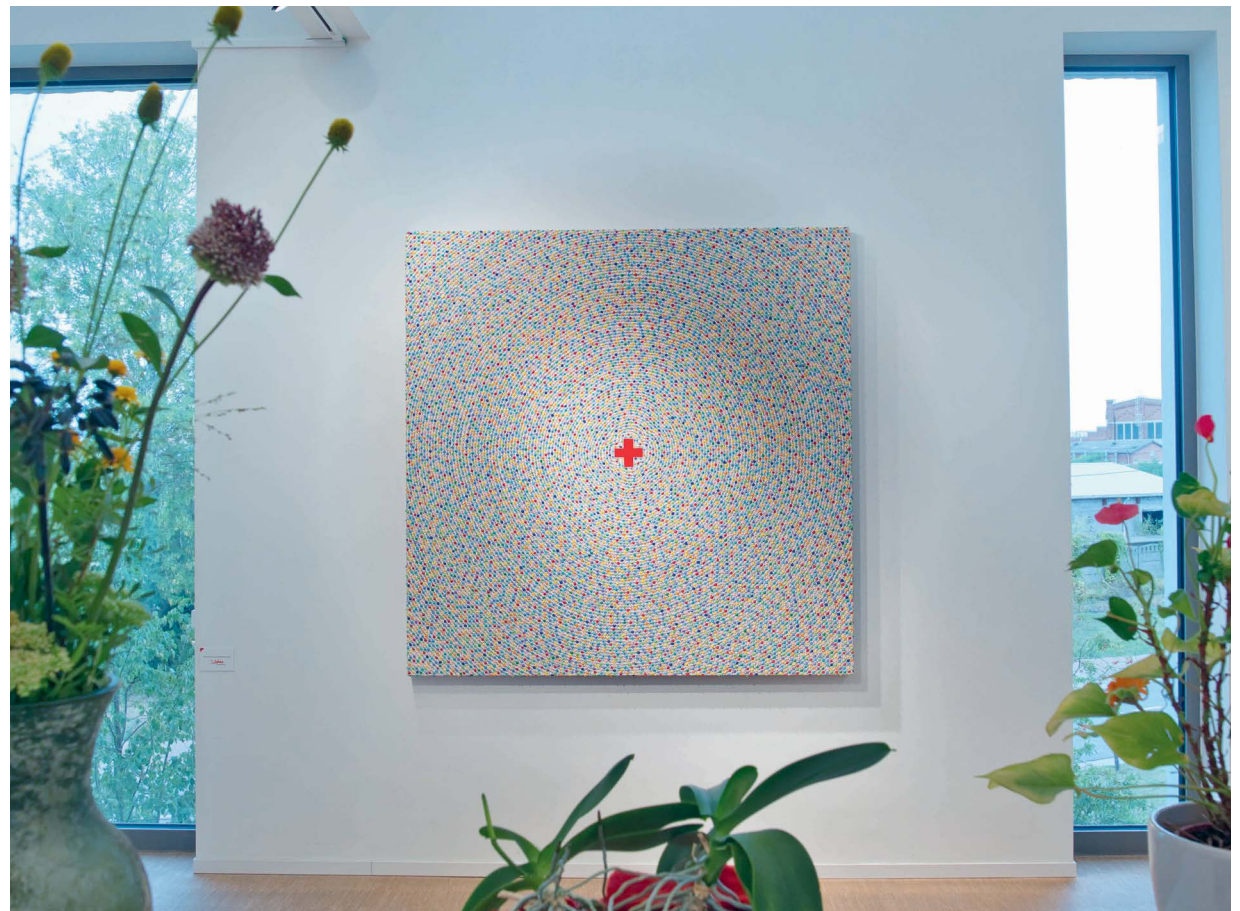

Levende herinnering en hoop voor de toekomst

Rode Kruis-Vlaanderen wil de herinnering aan de intense coronaperiode levend houden en zijn vrijwilligers en medewerkers bedanken voor hun tomeloze inzet. Daarom draagt de organisatie een uniek schilderij van Delphine van Saksen-Coburg aan hen op. Het kunstwerk moet hen, naast bedanken, ook hoop en goede moed geven voor de toekomst.

Het schilderij 'The Red Cross Radiates Love' kreeg een mooie plaats op het hoofdkantoor in Mechelen en straalt één en al positivisme uit. Medewerkers en vrijwilligers lopen er dagelijks voorbij en worden zo herinnerd aan de intense periode waar we samen door gingen. Tegelijk mogen ze dit schilderij beschouwen als een 'grote dankjewel' voor hun inzet. Ook alle 241 lokale Rode Kruisafdelingen kregen een replica van het kunstwerk als teken van appreciatie en dank.

Met het kunstwerk maakte Delphine van Saksen-Coburg een remake van één van haar bestaande werken. De originele versie kreeg een rood kruis in het midden, dat als een steen in water uitdijende cirkels van liefde teweegbrengt. Voor de kunstenares weerspiegelt het werk het de impact die Rode Kruis-Vlaanderen heeft op de maatschappij. Een effect dat volgens haar nog meer zichtbaar en groter werd tijdens een gezondheidscrisis als deze. Het Rode Kruis heeft met andere woorden een uitdijend effect, waarbij de geboden hulp van zijn vrijwilligers invloed heeft op een heleboel andere zaken. Door de inzet van duizenden hulpverleners werden heel veel mensen geholpen, kon de zorgsector het hoofd boven water houden en kon de overheid rekenen op een trouwe partner bij het managen van deze gezondheidscrisis.

Het boek 'Helpen Helpt – vijf decennia Rode Kruis in Vlaanderen'

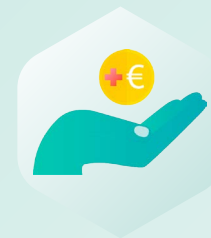
Rode Kruis-Vlaanderen is voor veel Vlamingen een begrip. Maar hoe is onze Organisatie uitgegroeid tot een vrijwilligersbeweging van 13.000 mensen? Hoe zijn we geëvolueerd naar een professionele organisatie met één visie en één beleid? En hoe is die Vlaamse vleugel van het Rode Kruis er gekomen?

De weg die we aflegden is bevlogen en bewogen. Het traject van de laatste 50 jaar werd neergeschreven in het boek "Helpen Helpt – vijf decennia Rode Kruis in Vlaanderen". In het boek wordt onze rijke geschiedenis gedocumenteerd en neergeschreven zodat iedereen deze kan ontdekken en vooral, dat het niet verloren kan gaan.

Het boek is een echte aanrader. Van de beginjaren tijdens het unitaire België over de onbaatzuchtige inzet van vrijwilligers, het opzetten van bloeddonorcentra in Vlaanderen en de interventies tijdens de terreuraanval in Brussel tot een evidence-based werking zodat onze acties echt impact hebben. Het zit er allemaal in. Veel dank aan de auteur en bezieler van het boek, Tuur Hoste. **Het boek is hier online te koop.**

Een bewogen jaar om broodnodige fondsen te werven

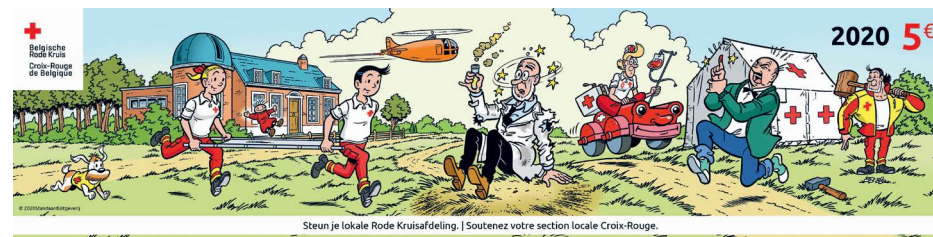

2020 was voor onze fondsenwerving een bewogen jaar. Door de coronamaatregelen konden onze klassieke wervingsactiviteiten niet altijd doorgaan zoals gepland. We moesten dus aanpassen, bijsturen en creatief voor de dag komen. De vrijgevigheid van de Vlaming – waarvoor onze oprechte dank – heeft ervoor gezorgd dat de balans van al onze activiteiten toch overwegend positief was.

In het voorjaar stond de jaarlijkse stickeractie van het Rode Kruis, onze grootste fundraising activiteit ten voordele van de lokale Rode Kruisafdelingen, gepland. We waren er helemaal klaar voor. 700.000 Suske en Wiske-stickers waren gedrukt. Toen ging onze samenleving op slot. Liever dan ze weg te gooien, gaven we de stickers cadeau en stopten ze in de Vlaamse brievenbussen met de vraag om de lokale Rode Kruisafdelingen een financieel duwtje in de rug te geven. De stickeractie, de alternatieve bedeling en bijkomende acties hieromtrent leverde in 2020 minder dan een kwart op van een normaal jaar: € 830.000 opbrengst tegenover € 3,3 miljoen in een 'normaal' jaar.

Gelukkig konden de lokale Rode Kruisafdelingen rekenen op de vrijgevigheid van de Vlaming in het najaar. De Lokale Steunactie 2020 bracht bijna € 2 miljoen op (van ongeveer 52.000 giften). Een recordbedrag voor deze actie.

Elke gift aan het Rode Kruis zorgt ervoor dat we mensen op de best mogelijke manier kunnen helpen. Hier dichtbij en wereldwijd. Vandaag én in de toekomst.

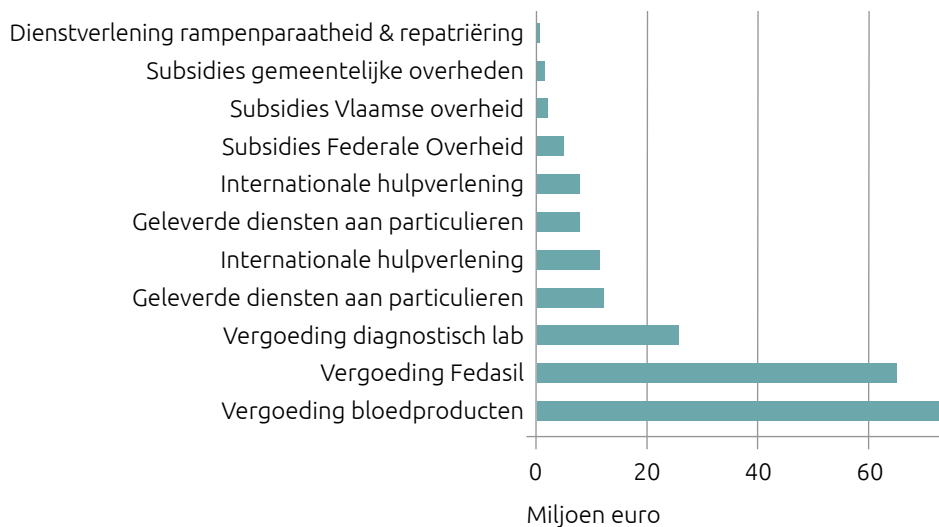

Financieel overzicht Rode Kruis-Vlaanderen

Inkomsten 2020

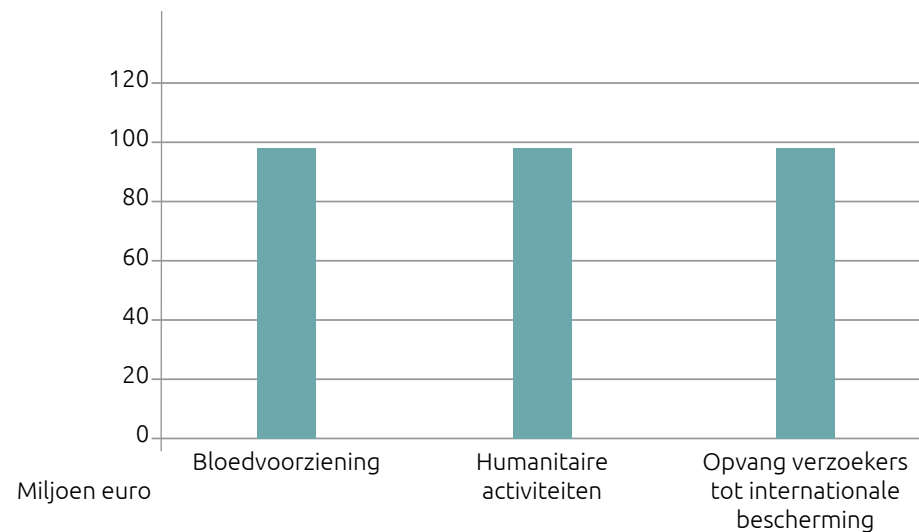
In 2020 heeft Rode Kruis-Vlaanderen € 212 miljoen aan inkomsten ontvangen.

34,5% daarvan zijn vergoedingen die we krijgen van de ziekenhuizen voor de levering van bloedproducten. 30,7% zijn vergoedingen van Fedasil voor de ondersteuning bij de opvang van verzoekers tot internationale bescherming. Slechts een beperkt deel van onze inkomsten komen uit subsidies van de verschillende overheden.

Kosten 2020

Voor de verschillende activiteiten van Rode Kruis-Vlaanderen kunnen we rekenen op de onbezoldigde inzet van vrijwilligers. Daarnaast is er nood aan gebouwen, voertuigen, materiaal, opleidingen en ondersteuning om onze werking mogelijk te maken. Hieronder vind je een overzicht per werkdomein van de operationele kosten.

Bloedinzameling heruitgevonden

Het coronavirus zorgde in maart 2020 voor een drastische beslissing: een strenge lockdown in ons land waarbij niet-essentiële verplaatsingen verboden waren. Plots zakte het aantal donoren drastisch en konden niet alle mobiele bloedinzamelingen doorgaan op de voorziene locatie. Het team van Donorrelaties en Collecte werden overspoeld met vragen en moesten bloedinzamelingen als het ware heruitvinden. Met als gevolg een nieuw systeem waarbij donoren verplicht een afspraak moeten maken om drukte te vermijden, massa's communicatie om voldoende donoren te mobiliseren en hen te informeren over de geldende preventiemaatregelen, een zoektocht naar geschikte locaties, strikte hygiënemaatregelen, alternatieven voor bloedinzamelingen bij bedrijven enzovoort. De bloedvoorraad kende een periode met ups-and-downs maar over de ganse lijn kunnen we als organisatie met enige fierheid zeggen dat we erin geslaagd zijn ziekenhuizen te allen tijde te voorzien van de nodige bloedproducten. En dat allemaal dankzij de inzet van het voltallige team en alle donoren die steeds trouw op post gebleven zijn. Dat verdient een dikke dankjewel!

Verpleegkundige Valérie maakte in mei 2020 **een vlog** over de aanpassingen in coronatijden.

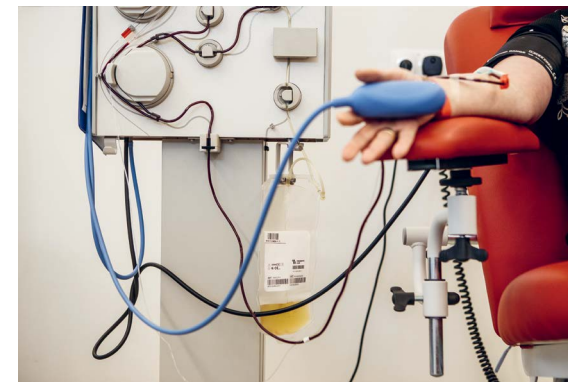

Dienst voor het bloed in cijfers

154.840 geslaagde plasmadonaties

Plasma is het vloeibare deel van je bloed waarin suikers, vetten, mineralen, proteïnen... opgelost zijn. Velen weten het misschien niet maar je kan ook apart plasma doneren. Je geeft eigenlijk gewoon bloed maar in plaats van al je bloed op te vangen, loopt het door een centrifuge en krijg je de rode bloedcellen en bloedplaatjes terug. Zo nemen we dus enkel plasma af. Omdat je rode bloedcellen niet worden afgenomen, herstel je sneller na een plasmagift en mag je elke twee weken langskomen om te doneren. De vraag naar plasma stijgt elk jaar. Niet omdat meer mensen in het ziekenhuis nood hebben aan een plasmatransfusie maar omdat er ook levensreddende medicijnen van gemaakt worden die aan steeds meer mensen worden toegediend. Daarom zetten we de laatste jaren sterk in op de bekendmaking van plasma om zo alle patiënten in ons land te kunnen voorzien van de nodige medicatie. En onze inspanningen werpen hun vruchten af: in 2020 waren er 154.840 geslaagde plasmadonaties, 20% meer dan in 2019! Een dikke dankjewel aan alle plasmadonoren want dankzij jullie zal de Belgische patiënt op termijn volledig onafhankelijk zijn van buitenlands plasma voor de productie van deze levensbelangrijke medicatie.

Ook eens plasma geven? Check dan zeker rodekruis.be/plasma of maar een afspraak in één van onze donorcentra.

45.811 nieuwe donoren

Jaarlijks valt zo'n 10% van onze donoren af wegens verhuis, tijdsgebrek, ziekte... Rode Kruis-Vlaanderen is bijgevolg continu op zoek naar nieuwe donoren om de bloedvoorraad op peil te houden. Van de 194.409 donoren die we in 2020 mochten verwelkomen, was het voor 45.811 de eerste keer dat ze bloed, plasma of bloedplaatjes gaven.

Donoren krijgen doorgaans een wit polsbandje ter identificatie. Bij nieuwe donoren is dit rood zodat Rode Kruismedewerkers hen extra in de watten kunnen leggen om van de eerste donatie een aangename ervaring te maken. Want als je eerlijk bent, iedereen was toch wel een beetje zenuwachtig bij de eerste keer?

Wil jij ook de stap zetten en samen met ons levens redden? Vul dan online de **donorzelftest** in om te controleren of jij een goede donor bent.

Wie is het sterkste donorgeslacht?

Het is een eeuwenoude discussie "Wie is het sterkste geslacht: mannen of vrouwen?". Wel, voor donoren hangt het af van het type bloedproduct. Met 62% zijn mannen de winnaars bij bloedplaatjes terwijl plasmadonoren voor 58% vrouwelijk zijn. Met 48% versus 52% nemen vrouwen nipt de bovenhand bij de volbloeddonoren. We kunnen dus niet anders dan concluderen dat elke donor een held is!

297.336 veilige bloedproducten geleverd aan ziekenhuizen

Elke dag voorziet Rode Kruis-Vlaanderen Vlaamse en enkele Brusselse ziekenhuizen van voldoende en veilige bloedproducten. We garanderen altijd een maximale veiligheid van onze bloedproducten. Hoe vaak iemand ook doneert, elke keer testen we het bloed, plasma of bloedplaatjesconcentraat even grondig. Ons **Centraal Laboratorium (CELA)** test alle giften op de aanwezigheid van onder andere hiv, hepatitis B en C en syfilis.

8.018 keer Bloedserieus

Bloedserieus, dat zijn bloedinzamelingen voor én door studenten samen met Rode Kruis-Vlaanderen. Twee keer per jaar trekt de Bloedserieuskaravaan door Vlaanderen en vat post in zes studentensteden: Kortrijk, Gent, Diepenbeek, Brussel, Leuven en Antwerpen.

In 2020 waren campussen vaak gesloten waardoor veel studenten lessen volgden van thuis uit of op kot. Toch weerhield dit hen niet langs te komen op één van de Bloedserieusinzamelingen, dit jaar goed voor meer dan 8.000 gevulde bedjes!

Benieuwd naar de volgende editie van Bloedserieus? Hou dan de **website** zeker in de gaten!

Doneren op vier unieke locaties

Dagelijks organiseert Rode Kruis-Vlaanderen – naast de 13 vaste donorcentra – samen met vrijwilligers zo'n 15 mobiele bloedinzamelingen over heel Vlaanderen. Parochiezalen, refters, cultuurcentra, polyvalente ruimten... In 2020 gingen we nog een stapje verder. We zochten én vonden vier unieke locaties in Vlaanderen die voor één avond niet enkel een iconische sport- of cultuurtempel waren maar ook een plek waar mensen elkaar helpen en een verschil maken. Het Koning Boudewijnstadion, de Handelsbeurs in Antwerpen, 't Kuipke in Gent en de Ancien Belgique verwelkomden de Rode Kruiskaravaan. Het drukbezette afsprakenboek bewees dat donoren wel houden van de combinatie sport, cultuur en bloed geven.

2.363 mannelijke kandidaat-plasmadonoren in de strijd tegen COVID-19

Rode Kruis-Vlaanderen hielp in 2020 mee aan twee grote, nationale studies die onderzochten of plasma van genezen coronapatiënten zou kunnen helpen bij de behandeling van COVID-19. Hiervoor zocht onze organisatie plasmadonoren die voldoende COVID-19-antistoffen hebben. Hun anti-stofrijk plasma zou ervoor kunnen zorgen dat zieken sneller genezen. 2.363 kandidaat-donoren meldten zich aan waarvan er uiteindelijk 424 voldoende antistoffen hadden om plasma te doneren, goed voor bijna 1.000 donaties!

Buiten de twee studies – gecoördineerd vanuit UZ Leuven en CHU de Liège – konden ziekenhuizen ook beroep doen op antistofrijk plasma voor noodhulp aan patiënten met onderliggende aandoeningen of ouder dan 75 jaar. 81 ernstig zieke COVID-19-patiënten kregen een plasma-transfusie in het kader van dit urgentieprogramma.

Ook buiten België gebeurden zulke plasmastudies en om zo snel mogelijk betrouwbare conclusies te kunnen trekken, sloegen alle Europese bloedinstellingen de handen in elkaar. Hiertoe werd een centraal Europees platform opgericht, gesteund door de Europese Commissie. Op dit platform worden wetenschappelijke data geladen met betrekking tot plasmastudies in de Europese Unie. Diverse onderzoeksgroepen kunnen zo gebruik maken van internationale datasets voor wetenschappelijke analyse. Rode Kruis-Vlaanderen is één van de leidende groepen in dit consortium en ontwikkelde onder meer een eigen test voor corona-antistofbepaling.

Innovatief onderzoek naar bloedplaatjes

Overall in Vlaanderen zamelen we bloed in en bevoorraden we ziekenhuizen met veilige bloedproducten. We streven daarbij naar een optimale dienstverlening. Dit kunnen we garanderen door wetenschappelijk onderzoek te doen naar onder andere bewaring, kwaliteit, verwerking, veiligheid en nieuwe toepassingen van bloedproducten. Het **Transfusion Research Center (TReC)** focust vooral op bloedplaatjes, de werking ervan en hun rol in transfusiegeneskunde.

In 2020 werd na vijf jaar onderzoek een doctoraatsthesis gepubliceerd waarin twee grote projecten aan bod komen. Enerzijds de bewaring van bloedplaatjes op koudere temperaturen waardoor ze langer dan de huidige termijn van vijf dagen zouden kunnen bewaard worden. Het onderzoek toonde aan dat bewaring bij koudere temperaturen (4°C of -80°C) de bloedplaatjes minder geschikt maakt voor de preventie van bloedingen bij patiënten met een tekort aan bloedplaatjes. De gegevens suggereerden daarentegen wel dat deze bloedplaatjes even goed of zelfs beter zouden kunnen werken voor de acute behandeling van bloedende patiënten met een tekort aan bloedplaatjes.

Een tweede deel focuste op het maken van bloedplaatjes uit menselijke stamcellen. Het onderzoeksteam slaagde erin om functionele bloedplaatjes te 'kweken' in het lab. Dit onderzoek bevindt zich nog in de ontdekkingsfase en bijkomend onderzoek is daarom nodig. De opbrengsten nu zijn immers te laag om toepasbaar te zijn in transfusiegeneskunde. Pas over enkele decennia zal blijken of dit een valabele piste is om bijvoorbeeld tekorten op te vangen bij bepaalde risicopatiënten die heel zeldzame bloedplaatjestypes hebben.

12.843 COVID-19-PCR-tests om ziekenhuislabs te ondersteunen

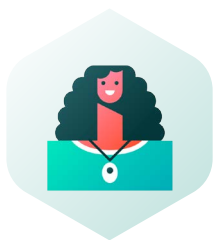
Al vanaf het begin van de coronacrisis was het duidelijk dat het uitvoeren van diagnostische PCR-tests een belangrijke rol zou spelen bij het indijken van het virus. Maar er heerste bij veel ziekenhuislaboratoria een gebrek aan capaciteit en middelen om de gevraagde neus- en keelstalen te onderzoeken. Rode Kruis-Vlaanderen schoot hierbij te hulp door in sneltempo ruimte vrij te maken in het **Centraal Donor-laboratorium (CELA)** in Mechelen. Verschillende Rode Kruismedewerkers meldden zich vrijwillig aan om de neus- en keelstalen te testen op de aanwezigheid van genetisch materiaal van het coronavirus. Toch geen ongevaarlijke taak en buiten hun comfortzone aangezien ze voor één keer geen bloedstalen onderzochten. Dankzij hun inzet en expertise en de geautomatiseerde toestellen in CELA werden in totaal 12.843 wissers getest op COVID-19. Een knap staaltje teamwerk waardoor ziekenhuislaboratoria de tijd kregen zich intern te herorganiseren om na verloop van tijd alle PCR-testen zelf uit te voeren.

Immuniteitsgraad COVID-19 bij bloeddonoren

Zowel Rode Kruis-Vlaanderen als Croix Rouge de Belgique hielpen Sciensano met een grootschalig bevolkingsonderzoek om de immuniteitsgraad en verspreiding van het coronavirus bij de Belgische bevolking in kaart te brengen. Hiervoor leverden beide diensten voor het bloed tweewekelijks reststalen van bloeddonaties die Sciensano analyseert op de aanwezigheid van antistoffen tegen het coronavirus. Door de regelmatige aanlevering van een groot aantal stalen kon in 2020 de evolutie van immuniteit in ons land geschetst worden. Bloeddonoren vormen hiervoor een ideale testpopulatie omdat ze representatief zijn voor de gezonde Belgische volwassen bevolking en kunnen zorgen voor een groot aantal stalen verspreid over heel België. Rode Kruis-Vlaanderen bezorgde in 2020 in het totaal 32.283 gratis reststalen aan Sciensano en zal deze dienstverlening nog blijven aanbieden tot het einde van 2021.

511 kandidaat-stamceldonoren voor Hafsa

In december 2020 ondersteunde het Belgisch Beenmergregister – onderdeel van het Belgische Rode Kruis – de zoektocht naar een geschikte stamceldonor voor Hafsa, een vrolijke meid uit Heist-op-den-Berg met een zeldzame genetische bloedziekte, Beta-thalassemie major. Ze krijgt hiervoor maandelijks bloedtransfusies om haar bloedarmoede te bestrijden. Deze zullen op termijn zorgen voor een teveel aan ijzer dat kan leiden tot levensbedreigende hart- en leverfalen. Een stamceltransplantatie is haar laatste kans op een langer leven. Maar – omwille van haar niet-Europese roots – is een compatibele stamceldonor vinden makkelijker gezegd dan gedaan. Haar school organiseerde, samen met enkele partners, een oproep om een geschikte stamceldonor te vinden. Bij deze oproep hoorde een hartverwarmende reportage waarin Hafsa en haar zus Mariam – die ook leidt aan Beta-thalassemie maar wel al een geschikte donor vond – de hoofdrol spelen. En het resultaat mocht er zijn. Op één week tijd meldden 511 kandidaten zich aan. Ter vergelijking: in de hele maand november waren dat er 188.

Hoe is het Rode Kruis bij stamceldonaties betrokken? Het [Belgisch Beenmergregister](#) dat de genetische gegevens van kandidaat-stamceldonoren beheert en Belgische donoren begeleidt in hun zoektocht naar een geschikte match, is onderdeel van het Belgische Rode Kruis. Daarnaast maakt ons [Histocompatibiliteit en Immunogenetica Laboratorium](#), kortweg HILA, het genetisch profiel op van patiënten die stamcellen nodig hebben en kandidaat-stamceldonoren. Op die manier dragen we bij aan een internationale stamceldonorbank die maar liefst 38 miljoen stamceldonoren bevat. Voor elke patiënt dus 38 miljoen kansen om te overleven.

Waarom is het dan moeilijker om voor Hafsa een match te vinden? Hoewel 38 miljoen gigantisch veel is, zijn er weinig donoren met Centraal-Afrikaanse, Noord-Afrikaanse, Turkse of gemengde roots. Hierdoor kunnen 1 op 3 patiënten met dit profiel niet geholpen worden. We zijn dus steeds op zoek naar mannen tussen de 18 en de 40 jaar met niet-Europese of gemengde roots om patiënten zoals Hafsa te helpen. Donor worden? [Meer info vind je op onze website.](#)

“Factcheck by Rode Kruis-Vlaanderen”

SARS-CoV-2 zette niet alleen het dagelijkse leven op zijn kop. Ook de wetenschappelijke wereld draaide op volle toeren om meer te weten te komen over dit nieuwe type coronavirus. In ijltempo werden talloze studies gepubliceerd waardoor de gebruikelijke review-periode – waarbij mede-experten feedback kunnen geven en extra experimenten of data vragen – vaak overboord werd gegooid. Resultaat: een wildgroei aan wetenschappelijke publicaties van lage kwaliteit. Maar hoe kunnen experts en beleidsmakers het bos door de bomen nog zien? Welke studies mogen ze gebruiken als basis van hun adviezen en welke laten ze beter links liggen? Omdat Rode Kruis-Vlaanderen evidence-based werken hoog in het vaandel draagt, stapten we met ons [Centrum voor Evidence-Based Practice \(CEBaP\)](#) mee in een internationaal project dat studies categoriseert tot een overzichtstabel. De meest kwaliteitsvolle krijgen voorrang zodat experts die de ‘live map of COVID-19 evidence’ raadplegen, op een makkelijke en snelle manier de meest betrouwbare data vinden over een bepaald onderwerp.

Maar daar houdt het niet op. CEBaP deed ook zelf een factcheck over een thema dat hen nauw aan het hart ligt: het verband tussen COVID-19 en je bloedgroep. Ook hierover verschenen verschillende studies met evenveel uitkomsten en hypothesen. De laatste update verscheen op 30 oktober waarbij de conclusie als volgt luidde: *“Als algemene conclusie mogen we stellen dat voorlopige studieresultaten erop wijzen dat personen met bloedgroep A vatbaarder zijn voor een corona-infectie. Het bewijsmateriaal is echter van zeer lage kwaliteit waardoor verdere studies absoluut nodig zijn alvorens we hier zeker van mogen zijn. Vatbaarheid voor infectie is bovendien nog iets anders dan het ontwikkelen van ernstige symptomen. Ook hier is de zekerheid van het bewijsmateriaal zeer laag. Wij besluiten daarom dat er onvoldoende bewijs is voor een verschil in risico op COVID-19 voor de verschillende bloedgroepen. Iedereen moet zich, ongeacht de bloedgroep, strikt aan de maatregelen houden om de verspreiding van het virus tegen te gaan.”* Benieuwd naar onze uitgebreide analyse? Check dan zeker [onze website](#).

CEBaP werkte in 2020 ook aan ‘rapid systematic reviews’ om op een snelle manier de meest up-to-date informatie rond een specifieke vraag te verzamelen. Zo onderzochten we welke elementen bijdragen tot het mentaal welzijn van zorgverleners tijdens de coronacrisis. Meer hierover kan je verder in ons jaarverslag lezen.

Studie naar mentaal welzijn van zorgverleners tijdens coronacrisis

Het **Centrum voor Evidence-Based Practice** van Rode Kruis-Vlaanderen publiceerde in 2020 een studie die onderzocht welke factoren bijdragen tot het mentaal welzijn van zorgverleners tijdens de coronacrisis. Op die manier wil het Rode Kruis bijdragen aan de ontwikkeling van onder andere preventie- en sensibiliseringscampagnes. Uit onderzoek blijkt dat vooral het regelmatig in contact komen met coronapatiënten en vrees voor besmetting risicofactoren zijn voor de ontwikkeling van post-traumatische stress, depressie, rusteloosheid en slaapproblemen. Bovendien hebben zorgverleners die in quarantaine geplaatst worden een verhoogde kans op acute en post-traumatische stress, woede en depressie.

Steun van leidinggevenden en collega's zorgt er dan weer voor dat medewerkers beter met de pandemische situatie kunnen omgaan en lopen ze minder kans op de ontwikkeling van mentale problemen. Duidelijke communicatie en voorzorgsmaatregelen door de werkgever staan hierin centraal. Concreet betekent dit het bewerkstelligen van een veilige en efficiënte werkomgeving met aandacht voor zowel de individuele medewerker als de band tussen collega's waarin ruimte is voor gesprek. Als zorgverleners voelen dat ze de situatie onder controle hebben, geloven in zichzelf en in hun eigen capaciteiten, zal hun mentaal welzijn hier de vruchten van plukken en kunnen ze de situatie langer volhouden.

Niet alleen collega's maar ook vrienden en familie kunnen een belangrijke rol spelen. Praten over gevoelens en ook humor kunnen het risico op stressklachten verminderen.

Maar hoe ga je zo'n gesprek aan? Wat doe je als je merkt dat iemand het moeilijk heeft in je omgeving? Met de app 'Houvast' biedt Rode Kruis-Vlaanderen handvaten om anderen te helpen. De app geeft concrete tips hoe jij emotionele ondersteuning kan bieden en tegelijkertijd ook voor jezelf kan blijven zorgen. De app focust zich niet specifiek op zorgverleners maar is voor iedereen toegankelijk.

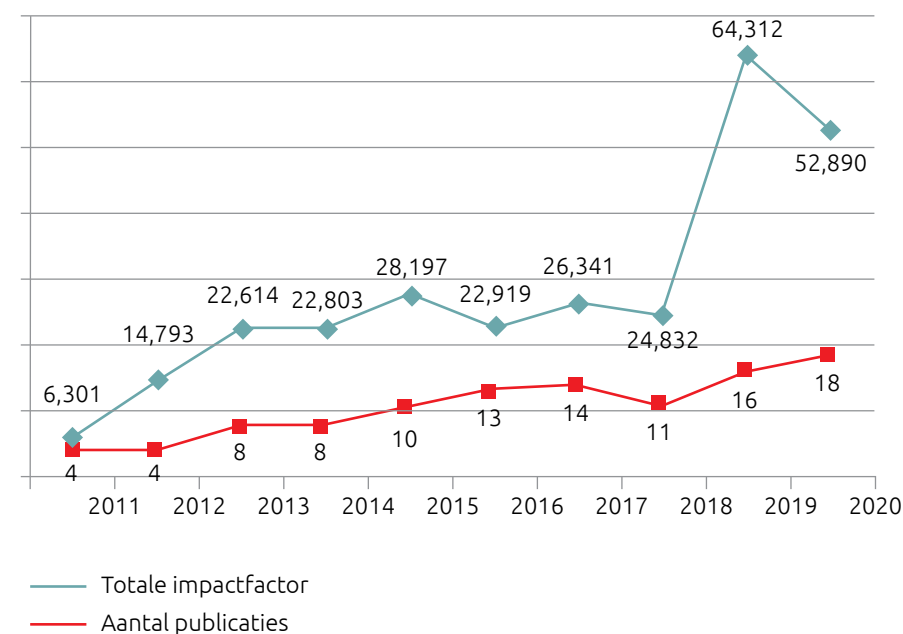
Houvast is te downloaden via de [App Store](#) en in [Google Play](#).

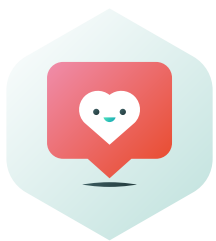
18 wetenschappelijke publicaties

Evidence-based werken draagt Rode Kruis-Vlaanderen hoog in het vaandel. Als humanitaire organisatie willen we mensen helpen maar we willen ook zeker zijn dat onze hulp impact heeft. Dat doen we door onze activiteiten te baseren op wetenschappelijk onderzoek. Enerzijds door bestaande studies te bundelen in een systematische review of evidence summary (hiervoor ontving het Centrum voor Evidence-Based Practice in 2019 bovendien een ISO 9001:2015 certificaat). Anderzijds door ook zelf primair onderzoek uit te voeren. Onze bevindingen publiceren we in goede wetenschappelijke tijdschriften. Op die manier willen we de kennis niet alleen gebruiken voor onze eigen werking maar stellen we hem ter beschikking aan andere ngo's en organisaties.

In 2020 publiceerden we maar liefst 18 wetenschappelijke studies die verschenen in wetenschappelijke tijdschriften met een totale impactfactor van meer dan 52.

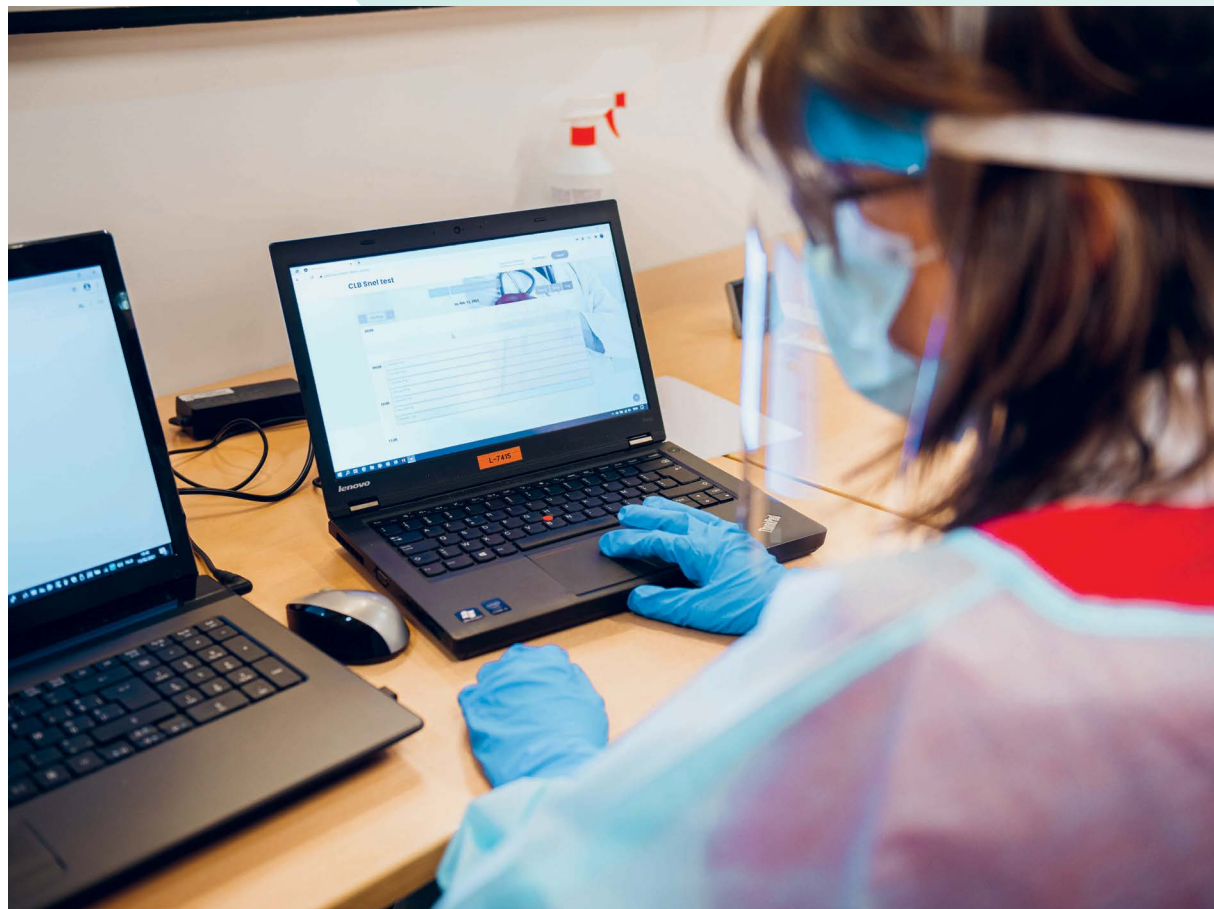
Grootse solidariteit in Vlaanderen

Dat de coronacrisis een grote impact had op ons allemaal staat buiten kijf. Gelukkig konden we in deze moeilijke tijden op elkaar rekenen en stonden we klaar om te helpen waar nodig. Dat bewees de massale toestroom van crisisvrijwilligers, zowel tijdens de eerste als de tweede coronagolf in ons land.

In maart lanceerde Rode Kruis-Vlaanderen een oproep naar crisisvrijwilligers. Dat deed de organisatie om twee redenen. Enerzijds merkten we een enorme hulpbereidheid bij de Vlaming. We kregen steeds meer vragen van burgers die zich wilden inzetten in de strijd tegen de coronacrisis en of ze dat via het Rode Kruis konden doen. Anderzijds riepen ook steeds meer instellingen de hulp in van onze organisatie voor de invulling van logistieke en administratieve taken. Taken die we niet met onze eigen vrijwilligers alleen gebolwerkt kregen. De grootste vrijwilligersorganisatie van Vlaanderen werd op slag nóg groter: in totaal meldden 15.000 mensen zich aan via het crisisvrijwilligersplatform.

De crisisvrijwilligers werden bij talloze hulpvragen ingezet: van administratieve ondersteuning aan huisartspraktijken over het uitdelen van eten aan bewoners van woonzorgcentra, hulp tijdens het bellen met familie en een toffe babbel tot het afnemen van sneltesten voor het onderwijs.

De ongeziene crisis heeft duidelijk een ongeziene warme solidariteit aangewakkerd onder Vlamingen. [Lees hier het verhaal van crisisvrijwilliger Wannes.](#)

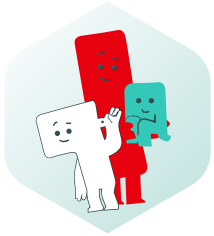

De Rode Kruisvrijwilliger in coronatijden

12.930 Rode Kruisvrijwilligers helpen elke dag mensen. Overal en met hart en ziel. De opdrachten en taken zijn zeer divers en dus ook de verschillende vrijwilligersprofielen: ambulancier, lesgever eerste hulp, zorgbibvrijwilliger, brugfiguur, hulpverlener, animator, helper op bloedinzamelingen en in opvangcentra. Noem maar op!

Maar de coronacrisis had ook op de vrijwilligerswerking een groot effect. Voor sommige werden hun activiteiten tijdelijk stopgezet, voor anderen veranderde de hulpvraag en dus de aard van het werk. Van aanwezigheid op een hulppost bij sportevenementen naar helpen in triagecentra of van lesgever naar het bemannen van de corona-info-lijn. Ook hiervoor stonden Rode Kruisvrijwilligers klaar en konden we rekenen op hun belangeloze inzet.

Onze app voor Eerste Hulp bij Psychische Problemen: Houvast

Nog voor de coronaperiode gaf al bijna 1 op 3 Vlamingen aan niet goed in hun vel te zitten. De kans is dus groot dat ze vroeg of laat steun kunnen gebruiken van een goede vriend of familielid. De kans dat jij een belangrijke steun voor anderen kan zijn, is nog veel groter. Toch durven mensen niet altijd te helpen of zijn ze onzeker over hoe ze goed kunnen helpen.

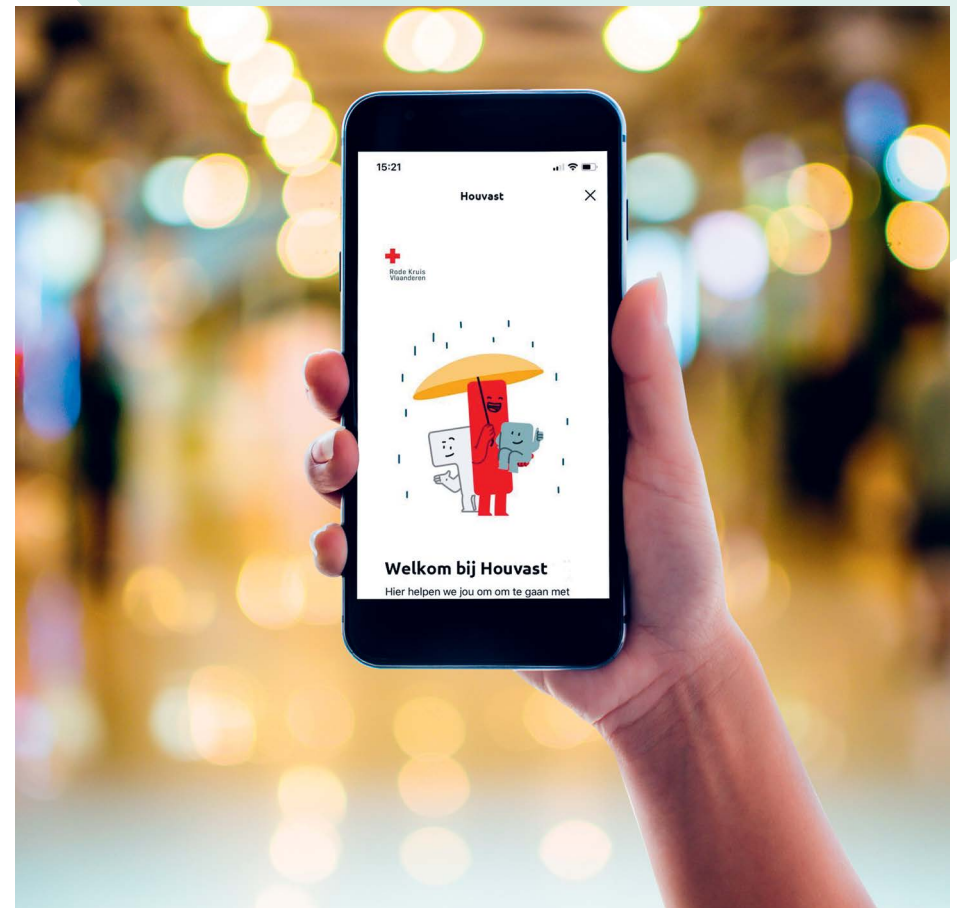
Toch kan iedereen helpen. Met de app 'Houvast' van Rode Kruis-Vlaanderen willen we mensen helpen om anderen te ondersteunen wanneer ze het moeilijk hebben.

De app geeft concrete tips en handvaten over hoe je kan helpen bij milde klachten zoals stress, bij verlies en schokkende gebeurtenissen of bij ernstige problemen zoals depressie, angststoornissen, verslaving, zelfmoordgedachten ... of bij de impact van deze coronapandemie.

'Houvast' helpt je om signalen te herkennen, het gesprek aan te gaan, een luisterend oor te bieden, mensen op weg te zetten naar meer hulp én je eigen grenzen daarbij te bewaken. Je vindt er ook organisaties om naar door te verwijzen, tips om te ontspannen en tools om goed voor jezelf te zorgen, zoals een zelfzorgplan, een dagboek, korte momentjes voor jezelf... De app geeft je hierbij tekst en uitleg om bij schokkende gebeurtenissen ook goed voor jezelf te zorgen.

De app is geen vervanging van de opleiding 'Eerste hulp bij psychische problemen' of het boek 'Luister! Eerste hulp bij psychische problemen'. Integendeel, het is een aanvullende houvast die je altijd bij de hand hebt met extra tools en filmpjes die ook in de opleiding gebruikt worden.

De app werd tot nu toe al 15.000 keer gedownload. Een mooi begin maar we raden iedereen aan om dit te doen en steeds voorbereid te zijn om elkaar te steunen. Je kan de app downloaden via [Google Play](#) of de [App Store](#). Doen!

12.989 eerstehulpopleidingen

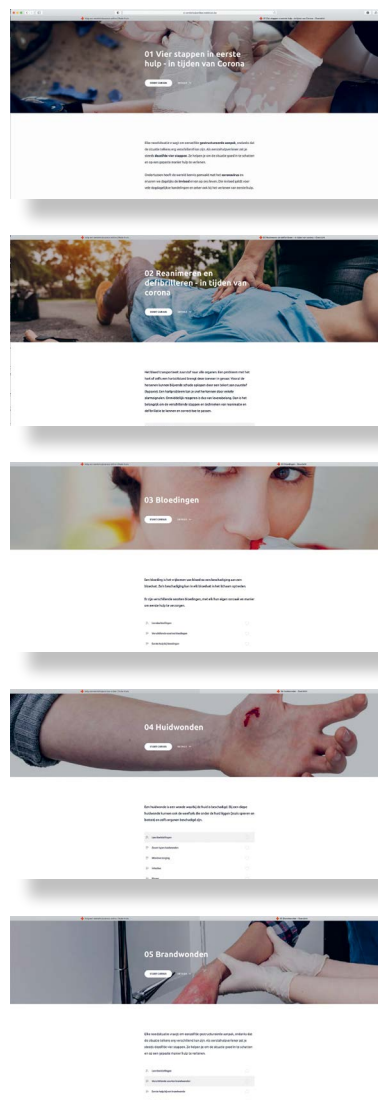
In normale tijden geven we heel veel eerstehulpopleidingen. Wegens corona moesten we dat scenario helemaal omgooien. Deze eerstehulpopleidingen zijn voor iedereen – lees: de hele bevolking – bijzonder nuttig om mensenlevens te redden.

Tijdens de lockdown werden de eerstehulpopleidingen voor particulieren volledig stilgelegd. Als alternatief waren er de vijf gratis e-modules die iedereen die interesse had kon volgen. Voor bedrijven bekeken we geval per geval of en hoe de opleiding kon doorgaan en of dit op een 100% veilige manier kon georganiseerd worden.

Deze online opleidingen hielden ook rekening met de coronamaatregelen wat maakte dat bepaalde eerstehulptechnieken werden aangepast.

In 2020 gaven we aan 12.989 personen een opleiding Eerste hulp. In 2019 waren dat er nog 42.842. De impact van corona is overduidelijk.

Natuurlijk is er ook onze app 'Eerste hulp'. Deze werd sinds 2019 al meer dan 175.000 keer gedownload. De app vervangt de eerstehulplessen niet maar stelt iedereen in staat om thuis zelf de basis van eerste hulp te leren of om in geval van nood op te zoeken wat er moet gebeuren. Zowel bij banale verwondingen zoals een bloedneus of een schaafwonde als bij ernstige ongevallen is het belangrijk om snel en correct te kunnen reageren.

Internationaal humanitair recht

Rode Kruis-Vlaanderen zet in op de verspreiding van het internationaal humanitair recht door duiding van gerelateerde thema's en gebeurtenissen in de media. In 2020 was het 75 jaar geleden dat de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki vielen en in Nagorno-Karabach flakkerde het conflict opnieuw op. Twee zaken waar Rode Kruis-Vlaanderen aandacht aan besteedde.

75 jaar na Hiroshima en Nagasaki is het risico op gebruik van nucleaire wapens hoog

In augustus 2020, 75 jaar nadat de nucleaire bommen op Hiroshima en Nagasaki hun allesvernietigende kracht demonstreerden, waarschuwt Rode Kruis-Vlaanderen voor het grote risico dat kernwapens nog steeds – en steeds meer – vormen. We zijn nogtans niet voorbereid op de gevolgen bij het gebruik van een nucleair wapen.

Zo zouden de catastrofale gevolgen van de aanvallen op Hiroshima en Nagasaki verbleken bij de onomkeerbare menselijke en materiële schade die een modern nucleair wapen vandaag kan aanrichten. Daarenboven stelt het Rode Kruis, met een grondige en langdurige expertise in hulpverlening en eerstehands ervaring met de impact van kernwapens in Hiroshima en Nagasaki, dat het onmogelijk zal zijn om slachtoffers van een nucleaire explosie adequaat te helpen. Geen enkele staat of organisatie beschikt namelijk over een voldoende uitgebreide en aangepaste capaciteit om toereikende hulp te bieden na de humanitaire gevolgen van een dergelijke catastrofe. Het gebruik van kernwapens lijkt bovendien moeilijk verenigbaar met de regels van het internationaal humanitair recht, waaronder de basisprincipes van onderscheid en proportionaliteit.

Waar we niet op kunnen voorbereiden, moeten we voorkomen. Daarom roept het Rode Kruis sinds 1945 op tot de volledige eliminatie van kernwapens opdat deze nooit meer ingezet kunnen worden. Alleen zo kan een herhaling van de desastreuze geschiedenis pagina over Hiroshima en Nagasaki vermeden worden.

Rode Kruis-Vlaanderen vindt dat staten, naast het toetreden tot en respecteren van de verschillende internationale verdragen, dringend maatregelen moeten nemen die het risico op accidenteel of opzettelijk aanwenden van kernwapens verminderen.

Grote bezorgdheid over de gevolgen voor burgers tijdens het conflict in Nagorno-Karabach

Rode Kruis-Vlaanderen uitte in oktober 2020 haar bezorgdheid over de humanitaire impact van het opflakkerende conflict in Nagorno-Karabach, dat ondertussen 28 jaar duurt. Daarbij veroordeelde het Rode Kruis de willekeurige schietpartijen en het gebruik van explosieve wapens in steden, dorpen en andere bevolkte gebieden waarover gerapporteerd werd en riep het de strijdende partijen op om de burgerbevolking te beschermen en de regels van het internationaal humanitair recht na te leven. Volgens de organisatie moet men in dichtbevolkte gebieden het gebruik van explosieve wapens met een groot impactgebied vermijden, tenzij er voldoende maatregelen genomen worden die de grootschalige effecten ervan én het risico op schade bij burgers beperken.

Al sinds 1992 is het Internationale Rode Kruiscomité (ICRC) actief in de regio en werkt er samen met de lokale nationale Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen in Armenië en Azerbeidzjan ter ondersteuning van lokale gemeenschappen. Zo werden in november 2020 de stoffelijke resten van soldaten - gesneuveld tijdens de opflakking van het conflict - overgedragen van Azerbeidzjan naar Armenië conform de regels van het internationaal humanitair recht. Het ICRC faciliteerde daarbij de humanitaire operatie als neutrale tussenpersoon opdat alles op een veilige manier en in overeenstemming met de humanitaire principes kon verlopen.

Kijk hier naar de video: Toereikende hulp bieden aan slachtoffers van een nucleaire explosie? Onmogelijk! - YouTube

Een ISO 9001:2015 certificaat voor Restoring Family Links

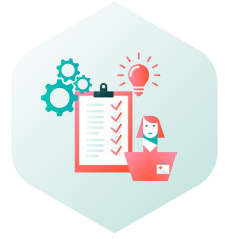
Klantgerichtheid. Daar gaat het over bij de dienstverlening van Restoring Family Links. Een belangrijke voorwaarde om de klant centraal te kunnen zetten, is dat je organisatie en processen gericht zijn op de begunstigde. Dat is precies waar een ISO 9001:2015-certificaat bij kan helpen.

ISO 9001:2015 beschrijft de criteria voor een kwaliteitsmanagementsysteem dat erop gericht is de begunstigde de service te geven die gewenst is, in lijn met de strategie van de organisatie. Veel humanitaire organisaties zijn gericht op de begunstigde maar de geformaliseerde procesmatige aanpak om dit te bereiken kan vaak worden verbeterd.

De ISO 9001:2015 berust op zeven principes voor kwaliteitsmanagement:

1. Klantgerichtheid
2. Leiderschap
3. Betrokkenheid
4. Procesbenadering
5. Continue verbetering
6. Empirisch onderbouwde besluitvorming
7. Relatiebeheer

In het verleden dacht niemand aan de humanitaire sector bij dit soort kwaliteits-certificeringen. Deze waren meer gelinkt aan bedrijven die hun productieprocessen wilden verbeteren. Maar geleidelijk aan verschoof de focus van het eindproduct naar het proces van kwaliteitsmanagement zelf waardoor het ook meer geschikt werd voor de dienstensector zoals die van Rode Kruis-Vlaanderen. Het kwaliteitssysteem dat de ISO-norm voorziet heeft een klantgerichte aanpak met aandacht voor leiderschap, leren en verbeteren. We zijn fier en heel tevreden met het behalen van deze ISO 9001-certificatie. We zijn de eerste Restoring Family Links-afdeling binnen de Rode Kruisbeweging die dergelijk certificaat mocht behalen.

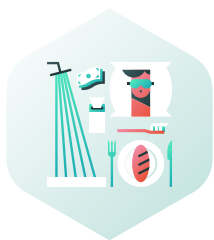
Nú handelen heeft 16 keer meer effect dan wanneer ramp al heeft plaatsgevonden

In 2020 maakten we € 440.000 vrij uit ons noodfonds om de verspreiding van het coronavirus in Afrika tegen te gaan. Door snel te handelen en de bevolking tijdig in te lichten over wat ze kunnen doen om de verspreiding van het virus tegen te gaan, maakten we als organisatie het verschil. Want elke euro die in preventie geïnvesteerd wordt, heeft 16 keer meer impact dan diezelfde euro in te zetten op het moment dat de ramp plaats gevonden heeft.

Dankzij deze investeringen kon er preventief opgetreden worden in verschillende Afrikaanse landen. Er werd volop ingezet op het informeren en bewust maken van de bevolking rond wat COVID-19 is en welke maatregelen men kan treffen om de verspreiding tegen te gaan. Hiervoor werd gebruik gemaakt van posters, mobiele radio's, radiospots... Daarnaast werden er emmers en zeep uitgedeeld om handen te wassen.

De 'cost of doing nothing' was zeer groot tijdens deze wereldwijde pandemie. Volgens de Wereldbank betaalt elke geïnvesteerde dollar in rampenparaatheid zich 16 keer terug. Met andere woorden: op tijd handelen heeft 16 keer meer impact dan wachten tot de ramp plaatsgevonden heeft. Er hangt dus een hoog prijskaartje aan niets doen en afwachten.

Met de financiële middelen werden ondertussen heel wat acties verricht. Het Zuid-Afrikaanse Rode Kruis zette massaal vrijwilligers in om mensen te sensibiliseren rond de geldende veiligheidsvoorschriften zoals afstand houden en handen wassen. Daarnaast verdeelden de vrijwilligers voedselpakketten onder mensen die door de lockdown geen inkomen meer hebben en gaan ze na met wie mensen met een vastgestelde coronabesmetting contact hadden. In Mozambique werden al duizenden folders en pamfletten verspreid die mensen in het hele land correcte info geven over hoe ze een besmetting kunnen voorkomen.

Opvangcentra voor verzoekers om internationale bescherming in coronatijden

Ook voor de bewoners en medewerkers in de opvangcentra waren het geen evidente tijden. De coronamaatregelen hadden een grote invloed op het dagelijks leven. Voor bewoners die positief testten of een hoog-risicocontact hadden, werden in verschillende opvangcentra quarantaineruimtes voorzien en werd alles nauwgezet opgevolgd.

Maar er werden ook andere maatregelen genomen. Voor de bewoners werden bijvoorbeeld groepsactiviteiten geschrapt: geen Nederlandse les, voetbalwedstrijdjes of breiavonden meer. Dat alles werd noodgedwongen vervangen door activiteiten waarmee bewoners zich individueel konden bezighouden. Dat vroeg van bewoners en begeleiders een andere aanpak omdat we gewoonlijk sterk inzetten op groepsactiviteiten die het samenleven ondersteunen.

Voor onze medewerkers in de opvangcentra was telewerken geen optie. Begeleiders, logistiek medewerkers, klusjesmannen en anderen bleven in moeilijke omstandigheden hun werk doen. Tijdelijke werkaanpassingen moesten ervoor zorgen dat de kans op besmetting tot het minimum beperkt bleef.

In 2020 waren we actief in 19 opvangcentra en vingen we 8.000 verzoekers om internationale bescherming op van 81 nationaliteiten. Deze mensen kwamen overwegend uit Afghanistan, Palestina, El Salvador, Eritreia en Syrië. In volle coronaperiode werd ook beslist om een nieuw opvangcentrum te openen in Sijsele. Het centrum biedt een thuis aan 300 bewoners.

Verantwoordelijke uitgever

Philippe Vandekerckhove, Motstraat 40, 2800 Mechelen

Copyright

Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, hier onder meer inbegrepen fotokopie, microfilm, opname, druk, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van Rode Kruis-Vlaanderen.

www.rodekruis.be

